

которые характеризуются человекоцентрическим характером управления, содействием раскрытию, реализации и развитию личностного потенциала всех участников учебно-воспитательного процесса, согласованию механизмов управления и самоорганизации, гибкостью, адаптивностью, рефлексивностью. Раскрыта особенность компетентностной ориентации системы управления профессиональной подготовкой будущих специалистов. Обоснованы научные основы данного вида управления подготовкой будущих специалистов: концептуальные подходы к его реализации, закономерности и принципы. Сделан вывод, что внедрение данного вида управления направлено на сближение внутренних потребностей участников управленческих воздействий с целями учебного заведения, создание механизмов включения в управленческую деятельность субъектов компетентностно ориентированного управления различных иерархических уровней.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, компетентностно ориентированное управление, подходы, закономерности, принципы управления.

DRACH I. I. Scientific competence-oriented management training future specialists.

In the article the necessity of Reformation serious steps to update the mechanisms of management activities in preparing future professionals in higher education is substantiated. The current trends of management of educational institutions are highlighted, which are characterized by humanocentric character control, promoting disclosure, implementation and development of personal potential of all participants in the educational process, coordination mechanisms and self-control, flexibility, adaptability, reflexivity. The features of a competency management system orientation training of future specialists are disclosed. Reasonably scientific basis of this type of management training for future professionals: conceptual approaches to its implementation, laws and principles is substantiated. Concluded that the introduction of this type of control is aimed at convergence of domestic needs of members of management actions with the goals of the institution, the establishment of mechanisms included in the management activities of the subjects of the competence – oriented management of different hierarchical levels.

Keywords: training, competence-oriented management approaches, laws, principles of management

УДК 621.37-051:004

Жарова О. В.
Національний авіаційний університет

**МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ РАДІОТЕХНІКІВ У ТЕХНІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

У статті розглядається модель формування інформаційної компетентності майбутніх фахівців радіотехніків у технічному університеті. Виділено структурні та функціональні складові моделі, умови та етапи формування професійної компетентності майбутніх радіотехніків.

Ключові слова: інформаційна компетентність, компоненти моделі інформаційної компетентності, майбутні радіотехніки, система освіти в технічному університеті.

В умовах глобальної інформатизації суспільства конкурентоспроможність випускників вузів, у тому числі технічних, значною мірою визначається рівнем їх інформаційної компетентності.

Передбачається, що майбутній фахівець з радіотехніки повинен прагнути до розширення своїх знань щодо використання засобів інформаційних технологій при вирішенні професійних завдань.

Під структурно-функціональною моделлю формування інформаційної компетентності майбутніх фахівців з радіотехніки розуміємо узагальнений образ процесу навчання, де в умовах системної інтеграції навчальної, позанавчальної та інформаційно-комунікативної діяльності для студентів інформаційна компетентність формується не як сума знань, умінь і навиків, а як якість конкурентоспроможної особи, здібної до самоосвіти, самовдосконалення і самореалізації.

Запропонована модель дає змогу виділити основні напрямлення роботи стосовно розвитку інформаційної компетентності майбутніх фахівців з радіотехніки, але в тому випадку коли поняття інформаційної компетентності розглядається з позиції змістовно-технічного компонента.

Насамперед розглядаються ті знання та вміння роботи з інформацією, які здобуваються за допомогою ЕОМ: знання студентами принципів обробки інформації та роботи з комп'ютерною технікою, основне програмне забезпечення, яке використовується у процесі навчання майбутньої професійної діяльності (наприклад: знання методів обробки результатів експериментальних випробувань у радіотехніці та їх реалізація за допомогою комп'ютерних технологій); вміння використовувати засоби інформаційних технологій (наприклад: володіння комп'ютерними методами обробки даних радіотехнічної контрольовано-виміральної апаратури).

Однією з пріоритетних тенденцій удосконалення професійної освіти стає компетентнісна орієнтація, тобто орієнтація на набуття майбутніми фахівцям з радіотехніки певного рівня професійної компетентності вже у процесі навчання. Тому постала необхідність пошуку нових моделей підготовки компетентних спеціалістів, готових працювати в умовах оновленої освітньої системи, та механізмів й шляхів їх реалізації. Реалізувати цей процес ми пропонуємо за допомогою моделі. В. А. Штоф, А. Н. Дахін вважають, що модель являє собою концептуальний інструмент, аналог певного фрагменту соціальної дійсності, що слугує для зберігання та розширення знання про властивості і структуру процесів, що моделюються, орієнтований на керування ними [1].

В основі методу моделювання, який широко застосовується в педагогіці, – використання моделей дослідження об'єктів пізнання проблемі моделювання педагогічних процесів та систем присвятили свої роботи такі дослідники, як С. І. Архангельський, І. В. Блауберг, Ю. А. Гастев,

В. М. Глушков, А. Н. Дахін, М. В. Кларін, Г. В. Суходольський та ін.

Моделювання “...як процес створення ієрархії моделей, в якій деяка реально існуюча система моделюється в різноманітних аспектах і різними засобами”, – означає Г. В. Суходольський [2].

Аналіз праць із проблем моделювання освітніх систем показав, що для того щоб деяка дія вважалася моделюванням, необхідна наявність таких компонентів: мети моделювання; об'єкта моделювання; самої моделі; ознак, якими повинна володіти модель залежно від природи об'єкту моделювання.

Планованим результатом педагогічного процесу, що відповідає розробленій моделі, є формування ціннісних орієнтацій, мотивів до навчальної, позанавчальної та інформаційної діяльності; вивчення наочного матеріалу, здійснюваного на основі системних інформаційних знань; формування інформаційних умінь і навиків, відповідного досвіду в процесі вирішення проблемно-дослідницьких завдань.

У практичній діяльності вищих технічних навчальних закладів існує низка суперечностей, зокрема: між зростанням вимог до професійної підготовки радіоінженера в сфері використання сучасних інформаційних технологій та відсутністю системи науково-методичного забезпечення на кожному етапі професійної підготовки майбутніх радіоінженерів; між динамічними змінами у професійній діяльності майбутніх радіоінженерів та недостатнім врахуванням цієї специфіки у змісті професійної підготовки; між наявним та необхідним обсягом знань, умінь та практичних навичок студентів з інформаційних технологій; між наявним та необхідним рівнем володіння навичками роботи з сучасною інформацією.

Метою статті є описання моделі формування інформаційної компетентності у процесі професійної підготовки в технічному університеті, яка надала б можливість підвищити ефективність цього процесу, співвіднести його з вимогами суспільства.

Як об'єкт моделювання виступає процес формування професійної компетентності майбутнього фахівця з радіотехніки. Розроблена нами модель формування інформаційної компетентності майбутнього фахівця з радіотехніки містить такі компоненти: стратегічний, цільовий, змістовно-технологічний, організаційно-педагогічний та результативний. Під моделлю формування професійної компетентності майбутнього фахівця з радіотехніки ми розуміємо опис та теоретичне обґрунтування структурних компонентів цього процесу.

Модель формування інформаційної компетентності майбутніх радіотехніків містить опис та теоретичне обґрунтування структурних та функціональних компонентів цього процесу.

Модель формування інформаційної компетентності розроблялась як

сукупність певних компонентів, при цьому ми керувались такими фаховими вимогами:

– кваліфікаційними вимогами до фахівця з радіотехніки, обумовленими соціальним замовленням;

– галузевим стандартом вищої освіти за напрямом “Радіотехніка”.

Процес формування підвищення рівня інформаційної компетентності майбутніх радіотехніків у процесі професійної підготовки в технічному університеті наданий у стратегічному компоненті.

Цільовий компонент розробленої моделі передбачає включення в плани і програми професійної підготовки майбутніх фахівців з радіотехніки структурно-змістової та нормативно-освітньої підсистем; концептуальної підсистеми, що визначає готовність майбутніх фахівців до освоєння інформаційних технологій з орієнтацією на подальше застосування в професійній діяльності; використання інформаційних технологій як дидактичних засобів для моделювання різних об’єктів і процесів; підвищення творчої складової навчальної і дослідницької діяльності в освітній галузі “Радіотехніка” [5].

У цільовому компоненті моделі виділені основні завдання формування інформаційної компетентності майбутніх фахівців з радіотехніки: науково-дидактичні засади компетентнісного підходу: поняття, задачі, принципи, функції; професійні стандарти (міжнародні й національні) освітньо-кваліфікаційні характеристики, освітньо-кваліфікаційні програми); фахові компетенції радіотехніка; рівні компетентності радіотехніка.

Наступною складовою моделі є змістовно-технологічний компонент, який побудований відповідно до певних принципів, вимог щодо формування інформаційної компетентності майбутнього радіотехніка.

У склад цієї моделі входять такі критерії формування інформаційної компетентності:

– підходи: системний, синергетичний, особистісно-орієнтовно, діяльнісний, компетентнісний, контекстний;

– засоби: навчальні посібники і довідкова література, методичні рекомендації та вказівки, спеціалізоване програмне забезпечення, електронні освітні ресурси, електронні навчально-методичні комплекси, ресурси мережі Інтернет, засоби інформаційних комп’ютерних технологій;

– принципи: загальнодидактичні (науковості, зв’язку теорії з практикою, міжпредметності, наступності, системності, доступності, диференційованості); специфічні (практичної та прикладної спрямованості, індивідуалізації, інтерактивності, діалогічності);

– форми навчання: навчальні заняття, навчальне проектування за допомогою електронних освітніх ресурсів, інтернет-конференцій, фестивалів, спецкурси, спецсемінари, кваліфікаційні роботи тощо;

– методи навчання: вербальні методи, мультимедіа-візуалізація, демонстрація, інформаційна підтримка, тестування, самостійна робота, практична робота, самоконтроль і самокорекція, методи проектів.

Змістове наповнення запропонованих критеріїв повинне передбачати, крім змісту інформаційних дисциплін, включення окремих питань інформаційної підготовки у відповідні теми професійних дисциплін.

Формування компонентів для діагностики початкового рівня інформаційної компетентності майбутнього фахівця з радіотехніки для освітньо-кваліфікаційного рівня “Бакалавр” відбувається безперервно з першого по четвертий курси і передбачає навчання через завдання, що відображають інформаційну і комунікативну діяльність, у тому числі й у використанні інформаційних і комунікативних технологій при вирішенні професійних завдань (контекстне навчання професійної діяльності за А. А. Вербицьким).

Формування організаційно-педагогічного компоненту відбувається по мірі поступового вивчення спеціальних дисциплін згідно з навчальним планом вищого навчального закладу, що відповідає принципу наступності та послідовності. Першими вивчаються основоположні дисципліни, які вводять студентів у спеціальність, закладають фундамент технічних знань.

Саме засобами цих дисциплін формуються первинні фахові компетенції, причому інженерні та комп’ютерні одночасно. При переході на старші курси вивчаються більш серйозні дисципліни, змістом яких є фахова інформаційна компетентність майбутнього радіотехніка. Вже їх засобами поступово формуються відповідні вторинні компетенції, з яких і складається організаційно-педагогічного компонент:

– всебічне мотивування навчальної діяльності студентів у процесі вивчення навчальних дисциплін комп’ютерного циклу;

– впровадження проблемного навчання, що передбачає вирішення завдань без зразку схожого алгоритму дій, формування творчого підходу до використання інформаційних технологій та набуття інформаційної компетентності;

– переорієнтація викладача від передачі готових знань студентам до виконання ролі консультанта, керівника, який опосередковано організує та стимулює учасників навчальної діяльності, надає ширші можливості для власної самоактуалізації та розвитку;

– структурування змісту та теоретичне опанування інформаційних комп’ютерних технологій для роботи у різних видах діяльності майбутніх радіотехніків.

Результативний компонент являє собою оціночний інструментарій рівня сформованості ключових компетентностей і дає змогу організувати моніторинг процесу розвитку ключових компетентностей майбутніх фахівців

з радіотехніки. Інформація, отримана в результаті проведення моніторингу, надає можливість удосконалювати структуру комплексу методів і педагогічну технологію її реалізації.

У процесі реалізації кожного із зазначених компонентів за допомогою системи завдань, а також з метою досягнення більш високого рівня їх сформованості необхідно відслідковувати динаміку їх розвитку для виявлення недостатньо сформованих компонентів і своєчасного внесення корективів у навчальний процес.

Урахування показників розвитку кожного з критеріїв дає змогу підвищити рівень його сформованості, що, у свою чергу, допомагає об'єктивно визначити рівень сформованості ключових компетентностей майбутніх фахівців з радіотехніки.

Висновки і перспективи дослідження. Виходячи з цілей нашого дослідження, описана модель також може бути використана як варіант модернізації процесу навчання майбутніх фахівців з радіотехніки. У її основу покладена спрямованість не лише на формування "комп'ютерної компетентності", але й на розвиток здібностей особи витягувати знання з інформації за допомогою різних інформаційних інструментів.

Вихідним пунктом кожного з компонентів є мета, яка конкретизується в системі завдань з формування у майбутніх фахівців інформаційної компетентності як характеристики конкурентоспроможної особи, а потім трансформується у результат – сформованість інформаційних знань, умінь, навиків, якостей особи, що сприяють самоосвіті, самоудосконаленню і самореалізації, за допомогою поетапного освоєння вмісту, методів, засобів, форм взаємодії педагога та майбутнього фахівця з радіотехніки.

Використана література:

1. *Штоф В. А.* Моделирование и философия / В. А. Штоф. – М.-Л. : Наука, 1966. – 89 с.
2. *Суходольский Г. В.* Структурно-алгоритмический анализ и синтез деятельности / Г. В. Суходольский. – Л. : ЛГУ, 1976. – 120 с.
3. *Первутинский В. Г.* Современные подходы к развитию профессиональной компетентности студентов / В. Г. Первутинский [Электронный ресурс] // Сайт кафедры акмеологии РГПУ им. А. И. Герцена (зав. каф. С. Ф. Эхов). – Режим доступа : <http://akmeo.rus.net/index.php?id=119>
4. *Ануфрієв М. І.* Вищий заклад освіти МВС України : наук.-практ. посіб. / М. І. Ануфрієв, О. М. Бандурка, О. Н. Ярмиш. – Х. : Ун-т внутр. справ, 1999. – 369 с.
5. *Капченко Л. М.* Моделювання планів роботи у професійно-технічних навчальних закладах (умови і принципи) [Електронний ресурс] / Л. М. Капченко // Народна освіта : ел. наук. фахове видання. – 2008. – Вип. № 3 (6). – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/ejournals/NarOsv/2008-3/index.htm>.
6. *Лодатко Є. О.* Моделювання в педагогіці: точки відліку [Електронний ресурс] / Є. О. Лодатко // Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку: е-журнал. – 2010. – Вип. № 1. – Режим доступу : http://intellect-invest.org.ua/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical.

ЖАРОВА Е. В. Модель формирования информационной компетентности будущих радиотехников в техническом университете.

В статье рассматривается модель формирования информационной компетентности будущих специалистов радиотехников в техническом университете. Выделены структурные и функциональные составные модели, условия и этапы формирования профессиональной компетентности будущих радиотехников.

Ключевые слова: *информационная компетентность, компоненты модели информационной компетентности, будущая радиотехника, система образования в техническом университете.*

ZHAROVA O. A model of forming of informative competence of future radiotricians is in a technical university.

In the article the model of forming of informative competence of future specialists of radiotricians is examined in a technical university. Structural and functional component models, terms and stages of forming of professional competence of future radiotricians, are distinguished.

Keywords: *informative competence, components of model of informative competence, future radio engineering, system of education in a technical university.*

УДК 329.14(4+477)

**Кавун О. В., Мартіросян О. І.
НВК № 167 м. Києва**

ЦІННОСТІ ДЕМОКРАТИЧНОГО СОЦІАЛІЗМУ ТА ЕВОЛЮЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ ПОГЛЯДІВ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЗАХІДНОЇ СОЦІАЛ-ДЕМОКРАТІЇ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ

На основі історико-політологічних і правових джерел у статті проаналізовано цінності демократичного соціалізму та еволюція політичних поглядів української та західної соціал-демократії у II-й половині ХХ ст. Аналізуючи історичний шлях і базові цінності соціал-демократії як політичної течії автори дійшли висновку, що ідеологічна спільнота соціал-демократії визначається відданістю гуманістичним ідеалам, ідеям рівності і соціальної справедливості. Авторі наголошують, що позиції західноєвропейського еволюційного соціалізму XIX–XX ст. були підтримані та проаналізовані українськими істориками, економістами, політологами і соціологами.

Ключові слова: *демократичний соціалізм, політичний досвід, соціальна держава, права і обов'язки людини, суспільне життя.*

Одним із важливих завдань ХХІ ст. в умовах глобалізації та євроінтеграції українського суспільства є збереження політичного досвіду і знань для майбутніх поколінь. Аналізуючи історичний досвід минулих століть, відзначаємо, що історичними попередниками соціал-демократичної ідеології були ідеї представників утопічного соціалізму – Т. Мора, Т. Кампенелли (ХVІ ст.), відповідно до яких соціальна рівність розглядалась як найвище благо для особистості й суспільства. До них можна додати